

۱۵۳۹۸۹۶

تراژدی نسل چهارم جنگ

شناخت و الزامات نظامی مقابله با تهدید ترکیبی

مؤلف:

مهندس حسن قربانی زواره

ارتش جمهوری اسلامی ایران

مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی

پاییز ۱۳۹۶

سرشناسه	: قربانی زواره، محمدحسین، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور	: تراژدی نسل چهارم جنگ: شناخت و الزامات نظامی مقابله با تهدید ترکیبی / مؤلف محمدحسین قربانیزاده.
مشخصات نشر	: تهران: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۲۲۶ ص: جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-8846-05-5: ۱۶۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: جنگ ترکیبی
موضوع	: Hybrid warfare
شناسه افزوده	: مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ت ۴۴ / ۲ / U۲۱
رده بندی دیویی	: ۳۵۵.۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۶۵۱۹

نام کتاب: تراژدی نسل چهارم جنگ

مؤلف: محمد حسین قربانی زواره

ویراستار: سجاد افشار

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۹۶

طراح جلد: پوریا زارع

ناظر علمی: دکتر ناصر بهلولی

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۶۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی

نشانی: تهران- لویزان - بزرگراه ارتش - روبروی سازمان جنگل‌ها و مراتع - مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد

صیاد شیرازی. صندوق پستی: ۳۶۹۴-۱۶۷۶۵- تلفن مرکز عرضه محصولات فرهنگی: ۲۲۴۵۰۷۲۸

/ حق چاپ برای مرکز آموزشی و پژوهشی شهید سپهبد صیاد شیرازی محفوظ می‌باشد. /

فهرست مطالب

فصل اول: نگاهی به فرایند شکل‌گیری جهان اول و سوم..... ۱۳

۱۵.....بروز فناوری‌های پایه و پیشرفت علوم نظامی

۱۵.....تقسیم‌بندی جهان به دو قطب سیاسی و اجتماعی

۱۶.....ورود و شکل‌گیری دولت‌های تازه استقلال یافته به جهان سیاست

۱۶.....رشد جمعیت در جهان سوم

۲۳.....فضا و مکان

۲۷.....مشکلات سیاسی و امنیتی بین‌المللی

فصل دوم: شناخت تهدید هیبریدی..... ۳۱

۳۳.....مفاهیم مورد نیاز در تهدید هیبریدی

۳۳.....موازنه قدرت

۳۴.....تهدید هیبریدی

۳۷.....ویژگی‌های تهدید ترکیبی

۴۲.....مکتب جنگ‌های انقلابی مهم‌ترین مولفه جنگ هیبریدی تروریسم

۴۴.....تعریف تروریسم جهانی

۴۶.....مفاهیم کلی از تروریسم شورش

۵۴.....تهاجم گروه‌های تروریستی

۵۶.....تعیین ناحیه شکل‌گیری تهدید

۵۸..... ارزش و اهمیت جنگهای ویژه در ابعاد تهدید هیبریدی

۶۰..... جنگهای منظم

۶۱..... جنگهای منظم یا کلاسیک

۶۲..... نیروهای منظم حاضر در جنگ و امنیت ملی

۶۴..... سازمانهای جنایتکار

۶۶..... شبه نظامیان

۶۸..... نظامهای دولت و امنیت

۷۱..... استفاده از تسلیحات کشتار جمعی

۷۳..... فصل سوم: عناصر شکل دهنده تهدید

۷۵..... تهدید ترکیبی

۷۶..... اصول راهبردی در تهدید ترکیبی

۷۷..... عملیات فرمانطقه‌ای و استراتژیک

۷۷..... دسترسی به اهداف

۸۲..... ترکیب چند حوزه در یک جنگ

۸۷..... تمرکز بر روی اطلاعات استراتژیکی

۹۰..... اقدامات نظامی

۹۰..... جنگ سایبری

۹۱..... نفوذ به اطلاعات دشمن

- ۹۲.....اقدامات تأمینی و امنیتی
- ۹۲.....تغییر درک عمومی در جامعه با توجه به کسب اطلاعات
- ۹۳.....تغییر در اهداف استراتژیک
- ۹۵.....تقسیم بندی سطوح جنگ ترکیبی
- ۹۷.....عملیات منطقه‌ای
- ۱۰۰.....تهدید ترکیبی در ویتنام
- ۱۰۰.....تاریخ ویتنام
- ۱۰۱.....دو ویتنام و دخالت آمریکا
- ۱۰۵.....ساختار ویت کنگ
- ۱۰۷.....پیمان سی‌تو و مقابله با ابزار تهدید
- ۱۱۰.....هسته اولیه مقاومت
- ۱۱۱.....تمايلات برادر بزرگتر
- ۱۱۳.....الف) عناصر ارتجاعی که در پناه مذهب عمل می‌کنند
- ۱۱۴.....ب) سارقین مسلح مناطق کوهستانی
- ۱۱۴.....پ) جاسوسان و کماندوهای خرابکار
- ۱۱۵.....ت) عناصر وابسته به طبقات سابق استعمار
- ۱۱۶.....آمریکا
- ۱۱۶.....ویتنام شمالی و ویت کنگ‌ها

- ۱۱۷.....توجه به میدان جنگ
- ۱۱۹.....ترکیب و هم افزایی
- ۱۲۰.....همسویی رویکرد ویت کنگ ها و دولت هانوی
- ۱۲۱.....مقابله راهبردی آمریکا در محیط تهدید معاصر
- ۱۲۵.....تغییر استراتژی در جنگ
- ۱۲۷.....دگرگونی حمایت تهدید
- ۱۲۸.....ویتنامی کردن جنگ راهبرد نمود غیرمستقیم
- ۱۳۰.....تهدید و هزینه
- ۱۳۳.....ستاد توسعه و تکمیل جنگ
- ۱۳۶.....نتیجه حاصل شده از جنگ
- ۱۳۷.....هدف گذاری در عملیات منطقه‌ای
- ۱۴۰.....عملیات متناسب با محیط تهدید و عملیات گذرا
- ۱۴۱.....عملیات متناسب با محیط تهدید
- ۱۴۵.....بازیگران فرمانطقه ای در شکل گیری جنگ ترکیبی
- ۱۴۵.....آمریکا در سوریه
- ۱۴۹.....آمریکا در افغانستان و حمایت از گروه های تروریست
- ۱۴۹.....تهدید ترکیبی در پی کسب موفقیت ویژه در جنگ
- ۱۵۰.....تمرکز بر روی هدف و کنترل عملیات

تغییر در ماهیت و اقدامات تهدید..... ۱۵۳

جنگ جهانی دوم و شکل تاریخی دیگر از تهدید ترکیبی..... ۱۵۵

منحصر به فرد بودن تهدید ترکیبی در جنگ..... ۱۵۹

فضا و مکان در حوزه تهدید..... ۱۶۲

نا امن سازی منطقه از سوی تهدید ترکیبی..... ۱۶۳

تهدید ترکیبی بدل سازی غرب در روسیه..... ۱۶۶

فصل چهارم: ۵. روض ایساری ویتنام..... ۱۶۹

جنگ بر اساس سیاست ایدئولوژی و کسب قدرت..... ۱۷۰

تحرك راهبردی برای مقابله..... ۱۷۴

رفتارشناسی بازیگران غیردولتی..... ۱۷۶

تاکتیک تهدید ترکیبی در جنگ عراق..... ۱۷۶

۱- زمان جنگ..... ۱۸۰

۲- آمیختگی مهاجمان و مدافعان در صحنه نبرد..... ۱۸۱

۳- اقدامات آفندی و ضدحمله از سوی تهدید ترکیب..... ۱۸۱

۴- به کارگیری تجهیزات ابتکاری و پیشرفته برای سد کردن مسیرها..... ۱۸۴

۵- ائتلاف ارتش و نیروی مردمی در محیط تهدید..... ۱۸۵

۶- استفاده از لباس های مشخص از سوی تروریست ها در محیط رزم..... ۱۸۶

عناصر اساسی ایجاد کننده راهکنش در جنگ ترکیبی..... ۱۸۷

- ۱- استعداد سازمانی و منابع انسانی..... ۱۸۷
- ۲- عناصر محیطی..... ۱۸۹
- ۳- به کارگیری تاکتیک مناسب با هدف..... ۱۹۱
- انعطاف پذیری در شکل گیری سازمان رزمی و آفند و پدافند..... ۱۹۱
- سازمان دهی متقابل دولتی در حوزه تهدید ترکیبی..... ۱۹۲
- ۱- نیروی مخدوص را بهتر بشناسیم..... ۱۹۲
- ۲- نیروی امنیتی و اطلاعاتی..... ۱۹۳
- ۳- چریک های دولتی و شورشیان..... ۱۹۷
- ۴- سازمان های جنایتکار و سازمان..... ۲۰۰
- ۵- ترکیب اجزا در محیط تهدید..... ۲۰۱
- شناخت ویژگی های اثرگذار در جنگ ترکیبی..... ۲۰۲
- ۱- عدم تکرار در مولفه های عملیاتی..... ۲۰۳
- ۲- عدم تعیین نسبت زمان در جنگ ترکیبی..... ۲۰۴
- ۳- انجام عملیات ترکیبی به طور متعارف و نامتعارف..... ۲۰۶
- ۴- جنگ روانی با انگیزه از بین بردن اراده نیروی مقابل..... ۲۰۷
- ۵- عدم محدودیت در ارائه تاکتیک و عملیات..... ۲۰۸
- ۶- هزینه های سرسام آور در جنگ و عدم تعیین محدودیت جغرافیایی..... ۲۰۹
- ۷- دقت در تعیین اهداف مؤثر..... ۲۱۰

حزب الله نمونه واقعی در تعیین اهداف مؤثر..... ۲۱۰

الگوسازی در محیط تهدید..... ۲۱۳

تلفیق الگوهای جنگی با مفاهیم گذشته..... ۲۱۴

تراژدی نسل چهارم جنگ..... ۲۱۷

منابع..... ۲۲۱

www.ketab.ir

سخن مؤلف

امروزه جنگ و مفاهیم آن با دیگر رویدادهای اجتماعی بشر تفاوت چندانی ندارد چنانکه جنگ و زندگی روزمره؛ به نوعی شکل جدیدی از منازعات امروزی به شمار می‌رود.

به دلیل پیچیدگی‌های فزاینده محیطی در جهان امروز پدیده‌ها نیز به همان میزان پیچیده و چندوجهی شده‌اند. "جنگ یکی از پدیده‌های است که به دلیل ماهیت آن و ویژگی و شان عدلیاتی آن دچار تحول بنیادین شده است. به همین دلیل است که امروزه جنگ ترکیبی به عنوان "مفهومی نوین در ادبیات نظامی و استراتژیک مورد توجه اندیشمندان و محققین این عرصه قرار گرفته است؛ بنابراین شناخت مبانی، اصول، ویژگی‌ها و اهداف جنگ‌های ترکیبی به عنوان یکی از مهم‌ترین مصادیق جنگ‌های آینده از الزاماتی است که می‌تواند در سیاست‌گذاری، کورهای تحت خطر تهدید در اولویت قرار گیرد. در این کتاب تلاش شده ضمن بررسی تاریخ جهان از انواع جنگ‌ها و ویژگی‌های هریک از آنها نسل‌های امروزی جنگ را مورد بررسی قرار داده و به این تعریف خواهیم رسید که جنگ ترکیبی شکل بسیار پیچیده و پیشرفته‌ای از جنگ است که به دلیل وجود تهدیدات نوین و سازمان‌یافته؛ شناخت آن و راهبرد سازی برای عملیاتی کردن این موضوع امری ضروری در حوزه امنیت ملی به شمار می‌رود.

قرن امروزی که در آن سلطه نابرابری غرب به‌ویژه ایالات متحده آمریکا حاکم است؛ نماد از بین رفتن حقوق بشر و نابرابری‌های اجتماعی است که نقش سازنده‌مداران غربی به‌ویژه صهیونیست‌ها بسیار پررنگ و غیرقابل انکار هست. غربی‌ها بر این امرید که موضع رسمی و مسلط آنان در جنگ انعکاسی از فرهنگ و پیشرفت علمی آنان نسبت به کشورهای جهان سوم و یا در حال توسعه است درحالی‌که با بررسی تاریخ غرب می‌توان به موضوعاتی پی برد که «جاهلیت مدرن» در آن نمایان شده و خودنمایی می‌کند. شناخت جنگ امروزی به ما توانایی می‌دهد تا بتوانیم راه کنش‌های مناسب و کارگشایی برای مبارزه و مقابله کارساز با آن به کار گیریم.

هدف راهبردی از این نوشتار بررسی ماهیت جنگ ترکیبی یا به نوعی بررسی نسل «چهارم جنگ» است که اکنون بسیاری از کشورهای حاضر منطقه درگیر آن شده‌اند. امروزه ما شاهد جنگ‌های هستیم که «اعمال مجرمانه»، «تروریستی»، «شبه نظامی» و «نظامی اجزای اصلی منازعات به شمار رفته و با سرعت در حال تغییر و دگرگونی می‌باشند. بسیاری از این نبردها هدفی جز تغییر در نظام اجتماعی ندارند که تماماً بر مبنای مؤلفه‌های است که برای خود در آینده ترسیم کرده‌اند. در این جنگ‌ها سازمان‌های تروریستی و تاراش‌گری تلاش می‌کنند با فریب و غافلگیر کردن مدافعین دولتی اقداماتی را برای فرار به جلو انجام دهند تا از این طریق در معاهده‌های بین‌المللی امتیازاتی را کسب کنند. امروزه حامیان غربی در تلاش‌اند تا با تجهیز کردن گروه‌های تروریستی و مخالف دولت‌های حاکم در منطقه به خصوص غرب و جنوب غرب آسیا نسل پیچیده‌ای از جنگ‌ها را رغم زنند و از این طریق به اهداف ملی خود در حوزه استعمار و وابستگی دست یابند.

اکنون؛ هنگامی که به جنگ سوریه و عراق می‌نگریم با شرایطی روبه‌رو خواهیم شد که در یک طرف دشمن تلاش می‌کند با انجام اقدامات غافلگیرانه و نامتعارف به نیروهای نظامی آسیب وارد ساخته و سوی دیگر از شکست و عقب‌نشینی خود اطلاعاتی را اعلام نمی‌کند. هنگامی که ارتش و بسیج مردمی عراق توانست داعش را در مناطق مختلف این کشور به عقب براند؛ این گروه تروریستی به اقدامات مسلحانه بسیار ابتکاری و گاه پیچیده است. تلاش آنان برای جلوگیری از موفقیت ارتش و بسیج مردمی ناکام ماند و در حال حاضر موصل نیز آخرین پایگاه داعش سقوط کرد. نکته قابل‌توجه در این نوع جنگ‌ها تفاوت مؤلفه‌های اصلی جنگ در کشور عراق و سوریه است. به عبارتی تهدید در این دو کشورها یکسان و مشابه است اما کیفیت و اهداف نهایی در آنها تفاوت و دارای دوگانگی بسیار پیچیده و اساسی است.

به نظر می‌رسد می‌توان به جنگ امروزی به عنوان یک استراتژی تأثیرگذار در جامعه بین‌المللی نگریست؛ زیرا درون‌مایه آن خارج از مرزهای جغرافیای کشور میزبان دیده می‌شود و همچنین تأثیر به سزایی در سیاست‌ها و تحولات اجتماعی کشورهای همسایه خواهد داشت. در حال حاضر جنگ سوریه از دید بسیاری از کارشناسان به عنوان جنگ

داخلی آن کشور شناخته می شود که این دیدگاه به نظر نادرست و غلط انداز است؛ زیرا جنگ داخلی تعرض و نابرابری های است که میان اغتشاش گران، شورشیان داخلی آن کشور شکل می گیرد که در نهایت اعتراض شورشیان منجر به جنگ داخلی می شود. باید دانست که جنگ داخلی اعتراض گسترده به نابرابری های اجتماعی حاکم بر جامعه است اما ماجرای جنگ سوریه متفاوت از آن چیزی است که از آن تصور می شود و به بیان دیگر می توان گفت: در این شکل از تنازع؛ اجزاء اصلی حول محور تهدید ترکیبی قرار دارند و از این طریق جنگ وارد فاز جدیدی از تحولات نظامی شده است. بسیاری از نظریه پردازان نظامی مانند: «کار فرانک هافمن»، «جفری کووان»، «دانیل لاسیگا»، «دیوید سادوفسکی» و «جف بکر» به این موضوع مهم پرداخته اند و تهدید ترکیبی را ماهیت اصلی جنگ های ام رزی تعریف کرده اند.

دیگر نکته حائز اهمیت در رابطه با ماهیت تهدید ترکیبی در دو کشور سوریه و عراق تفاوت های است که گروه های مختلف و شروع کننده جنگ در راهبرد و قواعد جنگی در پیش گرفته اند؛ گروهی که در عراق در حال مبارزه است بر اساس تفکرات رادیکال و تند اسلامی سلفی فعالیت دارد که هدف عایع سازمان تکفیری را دست یافتن به دارالسلام در کشورهای اسلامی می داند؛ اما در مقابل گروه های تروریستی مخالف و معارض سوریه تمام تلاش خود را بر حاکمیت دولت متمرکز نموده اند و کسب مشروعیت حقوقی و سیاسی از اولویت این سازمان ها به شمار می رود. لیکن از این طریق آن ها در تلاش اند تا بتوانند جوامع بشری را قریب داده و در نهایت سقوط دولت موقت را تکمیل و بشار اسد را رقم زنند. به هر حال فعالیت این دو گروه بسیار شبیه و به هم نزدیک است اما اهداف و راهبرد آنان متفاوت و دارای دوگانگی های فراوانی است.

محمدحسین قربانی زواره